

Bocsa József Sch.P.: Bűn, bűnbánat, megtérés

Bevezető

A mai emberiség legnagyobb baja, hogy eltávolodott Istentől, és az általa adott értékrendtől. Nem ismeri a bűnt és az erényt, vagy ha ismeri is, mást tart bűnnek és erénynek, mint amit Isten. De ha Istentől eltávolodik, ha kizárja Istent az életéből, akkor szükségszerűen hamis fogalmai lesznek önmagáról, embertársairól és az egész világról, amelyben él, és amelyet a saját képére próbál formálni, vagy inkább kizsákmányolni. Mert Isten nélkül csak kizsákmányolni, rombolni, pusztítani tud: embertársait, önmagát, környezetét. Isten híján, önmagának lesz az istene. Mindent önmagához viszonyít, önmaga lesz a mérce, mindent a maga önző céljainak vet alá. Csakhogy így máris visszajutottunk a politeizmus torz világába: sok isten lesz, amelyek egymással szemben is istenként akarnak viselkedni és az erősebb érvényesíti akaratát.

A mai hitetlen ember értékrendje önkéntelenül hatással van a keresztényekre is.

E könyv címe: Kiengesztelődés, szabadulás, gyógyulás. A kiengesztelődés kapcsolatredezés. A kapcsolatredezés pedig feltételezi a kapcsolat megromlását. Az ember alapvető kapcsolatainak – Istennel, önmagával, embertársaival való kapcsolatainak – a megromlását a bűn okozta. Ezért elengedhetetlen a bűn természetének a megrajzolása.

A bűnre adott megfelelő válasz a bűnbánat, a megtérés és annak megpecsételése, a keresztség. A keresztség meghosszabbítása a bűnbánat szentsége, a gyónás. Ez viszont a katolikusok körében is háttérbe szorulóban, válságban van. Vannak területek, ahol már szinte teljesen elmaradt a fülbegyónás. Nincsenek gyónások, azokat a mise elején való bánatfelindítással helyettesítik. Másutt még megvan a gyónás, de mégsem eléggé hatékony. Miért? Mert hiányoznak belőle olyan elemek, amelyek a lényegéhez tartoznak.

Hiányos bűnvallomás

Nem történik meg a bánat megfelelő felindítása.

Hiányzik a megbocsátás és a bocsánatkérés. Nem elég csak Istentől bocsánatot kérni, hanem a megbántottaktól, a sértettektől is kell. És gyónónak meg is kell bocsátania az őt bántóknak, adott esetben önmagának is.

Nem történik meg a határozott szembefordulás a bűnnel, illetve azzal, aki minden bűn mögött ott rejtőzik felbújtóként, akit Jézus hol evilág fejedelmének nevez, hol gyilkosnak kezdettől fogva, hol pedig a hazugság atyjának. Nem történik meg a gonoszra való ellenmondás abban az aprópénzre váltott formában, ahogy azt a keresztségi ígéret feltételezi.

És hiányzik belőle az atyai áldás is, amit a tékozló fiú történetében az fejez ki, hogy az Atya keblére szorítja bűnbánó gyermekét és visszafogadja szeretetébe.

És nem történik meg a bűnnel ellentétes erények felé való határozott odafordulás se.

A bűn

A Biblia gyakran, szinte minden oldalán szó van arról a valóságról, amit mi általában bűnnek szoktunk nevezni. A Biblikus Teológiai Szótár így fogalmaz a bűnről szóló szócikke bevezetőjében. Hogy megértsük, mi a bűn, az ember

teremtésének a történetéből kell kiindulnunk, jóllehet a bűn szó ott még nem szerepel.¹ A bűn bemutatásánál Biblikus

Teológiai Szótár mellett másik forrásunk a Katolikus Egyház Katekizmusa.²

¹ A bűn természetének a megrajzolásánál a Xavier Léon-Dufour irányításával szerkesztett Biblikus Teológiai Szótár bűn címszavának a gondolatmenetét követjük. Szent István Társulat 1970.

² Sok katekizmus létezik. A következőkben a Római Katolikus Egyház legújabb katekizmusából idézünk, amely a II. vatikáni zsinat után készült Szent II. János Pál pápa kezdeményezésére, és az egyház összes püspökének megkérdezésével. Az egyház 2000 éves hitének a hiteles összefoglalása. Franciául 1992-ben jelent meg, magyarul 1995-ben. A hivatalos latin szöveg 1997-ben jelent meg. Az ennek alapján készült magyar fordítást idézzük a következőkben, amely figyelembe vette az előző fordítást is. Internetes változata itt érhető el: <http://www.katolikus.hu/katek/index.html> KEK-el szokás rövidíteni. Ennek bekezdéseit a könnyebb hivatkozás végett 1-2865-ig számokkal látták el.

A bűn mibenléte

A bűnre a keresztény hagyományban többféle meghatározás van. Ezek egymással nem ellentétesek, hanem a bűnnek más-más arculatát, vonatkozásait emelik ki.

A Katolikus Egyház Katekizmusa szerint a bűn Isten elvetése. A bűnben az ember Isten elé helyezi önmagát, és ezáltal megveti Istent. A katekizmus 399. pontja úgy fogalmaz, hogy „az ördög kísértésére az első ember olyan akart lenni „mint Isten”, de „Istennen kívül és Isten előtt, és nem Isten szerint”.

Ádám és Éva bűne lényegében engedetlenség, olyan tett, amellyel az ember szabadon szembeszáll Istennel,

megsértve valamelyik parancsát (Ter 3,3) Ádám és Éva saját maguk akarták meghatározni, hogy számukra mi a jó és mi a rossz. Saját magukat tekintették mértéknek, ők akartak sorsuk egyedüli urai lenni. Elutasították, hogy attól függjenek, aki teremtette őket. Ezzel kezdődött az Isten és ember kapcsolatának a megromlása.

Az Istennel való kapcsolatot utasították el. De ez nemcsak a Tőle való függés kapcsolata volt, hanem a barátság

kapcsolata is. Isten az embert „*saját képére és hasonlatosságára*” teremtette. (Ter 1,6) A régi mítoszok isteneivel ellentétben a Biblia Istene semmit sem tartott meg magának, mindent megosztott az emberrel, még a saját életét is. A Bölcsesség könyve így fogalmaz. *Isten halhatatlanságra teremtette az embert, és saját lényének képmásává tette. A Sátán irigysége révén azonban a világba jött a halál, és akik vele tartanak, azok megtapasztalják* (Bölcs 2,23-24). A kigyó alakját magára öltő Sátán felbujtására az első emberpár elkezdett kételkedni Istenben. Azt sugallta nekik, hogy az ember javáért adott parancs nem más, mint Isten fortélyos csele annak érdekében, hogy kiváltságait megtartsa magának. *Dehogyan haltok meg! Csak tudja az Isten, hogy azon a napon, amelyen arról esztek, megnyílik szemetek, és olyanokká lesztek, mint az istenek: tudtok jót és rosszat* (Ter 2,4-5). Nem bíznak egy olyan istenben, aki az ördög megtévesztése folytán vetélytársuk lehet.

Ezáltal megromlott az embernek az Istenről alkotott fogalma is. A teljesen tökéletes, önzetlen, szerető Istent egy olyan lény fogalmával helyettesítették, aki haszonleső, aki azzal van elfoglalva, hogy megvédje magát a teremtményeitől. A bűn így már a cselekedet előidézése előtt megrontotta az ember szellemét.

Ádám bűne megismétlődik Izrael bűnében. Isten a választott népet ugyanúgy elhalmozta jótéteményeivel, mint Ádámot. Rengeteg kiváltsággal halmozta el és arra rendelte, hogy *Isten elsőszülött fia legyen* (Kiv 4,2). Kiszabadította őt a fáraónak és a bűn földjének rabszolgaságából (Kiv 5,1), megsokasította körében csodáit. De éppen abban a

pillanatban, amikor Isten megkötötte vele a szövetséget, és amikor átadta Mózesnek a Tízparancsolat tábláit (Kiv 31,8) a nép azt kéri Árontól, hogy *csinálj nekünk egy istent, aki előttünk jár* (Kiv 32,1). Egy olyan istent, akit kénye-kedve szerint vihet magával, ahelyett hogy Őt követné és parancsainak engedelmeskedne. Ahelyett, hogy Istennel járnának, azt szeretnék, hogy Isten járjon övelük. Ez engedetlenség, az Istenre való ráhagyatkozás elutasítása. Ez ismétlődik a kemény nyakú nép lázadásainak mindegyikében.

Az ószövetségi próféták tanításában még jobban kirajzolódik a bűn mibenléte. Úgy fogalmaznak, hogy **a bűn Isten, és a vele való személyes kapcsolat megsértése**. Bár hangsúlyozzák Isten transzcendenciáját is, azt, hogy a bűnös nem sértheti meg Istent önmagában. Jeremiás prófétánál ezt olvashatjuk: *A gyerekek fát szedegetnek, az apák tüzet gyújtanak, az asszonyok meg tésztát dagasztanak, hogy kalácsot süssenek az Ég Királynőjének; az idegen isteneknek italáldozatot mutatnak be, s ezt mind az én bosszantásomra. Vajon engem bosszantanak-e – mondja az Úr –, nem inkább magukat szégyenítik meg vele?* (Jer 7,18-19). Az ember, amikor Isten ellen vétkezik saját magának árt. Isten az Ő törvényeit nem önkényúr módjára a maga érdekében hozza, hanem mi miattunk, *hogy jó dolgunk legyen teljes életünkben* (Mtörv 6,24).

Ha a bűn nem is „sebzi” meg Istent önmagában, mégis megsebzí őt teremtményeiben, akiket szeret. Amikor Dávid megölte a hetita Uriást, hogy elvegye feleségét, Nátán próféta tudtára adja, hogy magát Istent vette semmibe, és hogy ezért bűnhődnie kell. (2Sám 12,9-10)

A próféták az emberi szeretetkapcsolatokkal írják le Isten és az ember kapcsolatát, hol atyának, hol anyának,

hol hitvesnek nevezve Őt. Jézus előtt már Izajás próféta is atyának nevezi Istent, és úgy mutatja be a bűnt, mint a gyermek hálátlanságát nagyon szerető atya iránt (Iz 64,7). Szerető anyához is hasonlítja. *„Így panaszkodott Sion: Elhagyott az Úr! Megfeledkezett rólam! De megfeledkezhet-e csecsemőjéről az asszony? És megtagadhatja-e szeretetét méhe szülöttétől? S még ha az megfeledkeznek is: én akkor sem feledkezem meg rólad (Iz 49,14-15).* Izajás és Jeremiás próféta is alkalmazza Isten és ember kapcsolatára a házastársi viszony képét. A bűnt úgy mutatja be, mint a hitvestárs hűtlenségét, aki minden jöttmentnek odaadja magát, és közömbös az őt változatlan hűséggel szerető hitvese iránt (Iz 49,14-15).

Az ószövetségi prófétáknál **a bűn a személyes kapcsolat megsértéseként, annak visszautasításaként jelenik meg.** Az ember nem hagyja, hogy Isten szeresse; pedig Isten szenved attól, hogy nem szeretik; a szeretet valósággal „sebezhetővé” tette. Még inkább látjuk ezt majd az Újszövetségben. Például a **tékozló fiú** példabeszédében. Ez a példabeszéd igen közel áll a próféták tanításához. Az atyát megszorította fiának a távozása. Nem az atya tagadta ki fiát, mint ahogy emberek között ez gyakran megesik, hanem a fiú szüntette meg az atyával való szeretetkapcsolatot. Az atyai házból való távozása után nem tette lehetővé tovább az atyának, hogy tevékeny szeretettel szeresse őt. Azzal sértette meg atyját, hogy megfosztotta őt fiúi jelenlététől.

A Katolikus Egyház Katekizmusa szerint is **a bűn Isten megbántása** (KEK 1849. Ha elvetünk, elutasítunk valakit, szóba se állunk vele, kizárjuk az életünkéből, nemlétezőnek tekintjük, az a legnagyobb bántás, sértés.

Egy harmadik meghatározás szerint **a bűn az értelem, az igazság és a helyes lelkiismeret elleni rossz cselekedet** (KEK 1849). A katekizmusnak ugyanez a pontja ezt még azzal egészíti ki, hogy **„tett vagy szó vagy vágy az örök Törvénnyel szemben”.** Isten alkotta meg a világmindenséget és az emberi életet szabályozó törvényeket, a természeti törvényeket, az erkölcsi törvényeket, az embert biológiailag, pszichésen és lelkileg irányító törvényeket is. A bűn ezek ellen a törvények ellen is irányul, ezek figyelmen kívül hagyása; de **nemcsak cselekedet, hanem gondolat, vágy, szó vagy mulasztás is lehet.** A katekizmus ugyanezen pontja szerint a bűn **„az értelem, az igazság és a helyes lelkiismeret” ellen is irányul.** Isten a saját képmására teremtette az embert. Ebben benne van az, hogy értelmesnek teremtette, és szabad akarattal ruházta fel. Az ember értelmével ismeri fel az igazságokat és a törvényeket, és szabad akaratával dönt ezek mellett, vagy ellen, vagyis hogy érvényesnek tekinti-e a saját életében, vagy elutasítja ezeket.

Az eddigiekre rímel Nagy Szent Vazul bűn és erény meghatározása. **„A bűnnek ez a meghatározása: az Istentől a jó cselekedetek megtételére kapott képességeinknek rossz és Isten parancsaitól eltérő használata. Ezzel szemben az erényt – amelyet az Isten megkíván tőlünk – így határozzuk meg: ezeknek a képességeinknek jó lelkiismeretből fakadó és Isten törvényei szerint való használata”.**³

A bűn következményei

A Teremtés könyve leírja, hogy a bűnnel Isten és az ember között minden megváltozott. Ádám és Éva közvetlen, bizalmas kapcsolatban voltak Istennel, de bűnük után elrejtöztek Isten elől a fák között. Az embertől indult el a kezdeményezés, ő nem akart többé tudni Istentől, ő menekült el előle. A paradicsomból való kiűzetés nem más mint az ember akaratának a szentesítése, ahogyan az ember végső elítélése, a kárhozat is ennek az egyéni emberi akaratnak a szentesítése.

Ez az Istentől való elszakadás szakadást hozott létre az első emberpár között, és ez a szakadás kiterjed később az egész emberi társadalomra. Éppen hogy elkövették a bűnt és Ádám már nem vállalt közösséget feleségével, akit pedig Isten segítségül adott neki. A büntetés szentesíti ezt a szakadást. *Epekedni fogsz férjed után, az meg uralkodik rajtad (Ter 3,16).* Az ősszülők igazán akkor döbbennek rá bűnük következményére, miután Káin meggyilkolta Ábelt. Ettől kezdve az erőszak és az erősebb törvényének az uralma következik, amelyet egyik leszármazottjuk, Lámech vad éneke dicsőít. *Lámech így szólt feleségeihez: Ada és Cilla, halljátok szavamat, Lámech feleségei figyeljete szavamra: Leütöttem egy embert sebemért, egy ifjút sebhelyemért. Ha Káint hétszer bosszulják meg, Lámechet hetvenhétszer (Ter 4,23-24).*

³ Az imaórák liturgiája. A Római Katolikus Egyház mindennapi imája. Kedd, évközi idő, 1. zsolttáros hét, olvasmányos imaóra.

A Biblikus Teológiai Szótár így fogalmaz: „Isten és az ember között egy harmadik személy is a színre lépett, akiről az Ószövetség nemigen beszél, kétségtelenül azért, hogy elkerülje, hogy azt egy második istennek tegyék meg, de akit a Bölcsesség az ördöggel vagy Sátánnal azonosít”. *Isten halhatatlanságra teremtette az embert, és saját lényének képmásává tette. A sátán irigysége révén azonban a világba jött a halál, és akik vele tartanak, azok megtapasztalják (Bölcs 2,23-24).* Napjainkban nyíltan színre lépett a Sátán elterjedt a sátánizmus, a sátánimádás. Sokan erről nem akarnak tudomást venni, komolytalannak tekintik, de ez borzalmas pusztításokat visz végbe az emberiség és az egyének életében. Ez halálosan komoly. Világosan kell látnunk, hogy mit tanít a Biblia és az Egyház a bukott angyalokról, vagy más néven ördögökről, démonokról. Erről könyvünkben egy külön fejezet szól.

A bűn az élet ellen fordult. Elszaporodásának a mértékében csökkent az élet, míg csak a vízözön egészen meg nem szüntette (Vö: Ter 6,13 és a következő veresek.).

A bűnnek nagyon messzire nyúló és romboló következményeit a katekizmus részletesen bemutatja. A bűnből való szabadulás és a gyógyulás szempontjából fontos ezeknek az átelmélkedése.

Az eddig elmondottakat, ezeket részben kiegészítve, így foglalja össze a katekizmus. *Ádám és Éva azonnal elveszítették az eredeti szentséget. Félni kezdtetek Istentől, akiről egy olyan Isten torz képét alkották maguknak, aki féltékeny a maga előjogaira (KEK 399). „Az eredeti igazságnak köszönhető összhang megbomlott; megtört a lélek szellemi képességeinek uralma a test fölött; a férfi és a nő közötti egységben feszültségek támadtak; kapcsolataikat az ösztönösség és az uralomvágy határozta meg... A teremtéssel való összhang is összetört: a látható teremtés idegen és ellenséges lett... Az ember miatt a teremtés a romlás rabszolgaságába süllyedt. Végül valóság lett az a következmény is, amit az engedetlenség esetére Isten kifejezetten kiltásba helyezett: az ember „visszatér a porba, melyből vétettet”. Az emberiség történelmébe belép a halál (KEK 400).*

Az első bűn után a bűn valóságos inváziója következik: *a Kain által Ábel ellen elkövetett testvérgyilkosság; általános korrupció a bűn következtében; a bűn Izrael történetében is gyakran megnyilvánul, főként mint a Szövetség Istene elleni hűtlenség és Mózes Törvényének megszegése; s még a krisztusi megváltás után is, a keresztények között sokféle módon nyilvánul meg a bűn. A Szentírás és az Egyház hagyománya állandóan emlékeztet a bűn jelenlétére és egyetemességére az emberi történelemben (KEK 401).*

A bűn következménye az önmagunkkal, embertársainkkal és a teremtett világgal való harmónia megbomlása. Az emberben meglévő harmónia utáni vágy rámutat arra, hogy ez a harmónia valamikor megvolt, és hogy lehetséges ma is. A kiengesztelődés alapvető célja ennek a harmóniának a visszaszerzése. A katekizmus így fogalmaz: *Ami az isteni kinyilatkoztatásból kitűnik, összhangban van a tapasztalattal. Mert amikor az ember a szíve mélyébe tekint, valóban észleli, hogy hajlik a rosszra és sokféle rossz környékezi, s ezek nem származhatnak a Teremtőtől, aki jó. Az ember gyakran nem hajlandó elismerni Istent alkotójának, ezzel megtagadja létének a végső célra irányulását, egyúttal szétrombolja saját belső rendjét, valamint a többi emberhez és az egész teremtett világhoz fűződő rendezett kapcsolatát (KEK 291).*

Bűnbánat, megtérés

Ha minden bajunk forrása a bűn, akkor azt kell kiküszöbölnünk az életünkéből. A bűnre adott megfelelő válasz a megtérés. Ennek a mibenlétét szeretnénk most átelmélkedni először a Biblikus Teológiai Szótár megfelelő szócikke alapján.

A bűn elszakít minket Istentől. Az ember bűnös születése óta (Zsolt 51,7). Ősszüleink bűne által a világba lépett a bűn (Róm 5,12), és azóta énünk legmélyén lakik (Róm 7,20), de nemcsak ősszüleink és őseink miatt, akiknek élete ugyancsak mély nyomokat hagy életünkben, hanem személyes felelősségünk révén is bűnösök vagyunk, ahogy Pál apostol fogalmazza, valamennyien a „bűn rabjai” (Róm 7,14), valamennyien önként magunkra vettük a bűnös szenvedélyek igáját (Vö. Róm 7,5). Isten arra hív mindnyájunkat, hogy újra közösségre lépjünk Vele.

Ha meg akarjuk szüntetni ezt az Istentől való elszakítottság állapotát, ez arra kötelez minket, hogy minél előbb megtérjünk, és azután egész életünk során bűnbánatot tartsunk. A bibliai kinyilatkoztatásban ezért jut olyan jelentős hely a megtérésnek és a bűnbánatnak.

A Biblia szerint az elszántan Isten felé tartó ember magatartása, hogy szüntelenül keresi Istent keresi (Ám 5,4; Oz 10,12), az Ő arcát (Oz 5,15; Zsolt 24,6;27,8), megalázkodik előtte (1Kir21,29; 2Kir 22,19). Mindennek eredménye a megtérés, a gyakorlati magatartás megváltoztatása.

Isten szövetséget kötött a választott néppel. A szövetség tanításának a fényénél már a régi korban tudták az emberek, hogy a közösségnek és az egyéneknek az Istennel való kapcsolatát megszakíthatja az emberek bűne. A közösséget sújtó csapások alkalmat adtak az elkövetett bűnök tudatosítására (Józs 7; 1Szám 5-6).

Az Istennel való kapcsolat helyreállítására a korai időkben a következő módokon próbálkoztak: a felelősök megbüntetése, böjt, zsákruhákba öltözködtek, hamuba ültek, jajgatásokkal, fájdalomkiáltásokkal fejezték ki bűnbánatukat. A siránkozásnak és a könyörgéseknek megvolak az előre elkészített formulái. A bűnbocsánat elnyerésére szolgáltak a különféle engesztelő áldozatok, szertartások, közös bűnvallomások. Az egyes vezetők (pl. Mózes), vagy egy próféták közbenjárásáért is folyamodtak. Az ilyen gyakorlatok érvényben maradtak végig az egész Ószövetségben.

Dávidnak meg kell vallania bűnét, hogy elvette a heteus Uriás feleségét, és megölette férjét. Bűnbánatot kell tartania, és Nátán próféta közvetítésével el kellett fogadnia az isteni büntetést.

A próféták igehirdetésének egyik lényeges mozzanata volt a bűnbánatra való felhívás. *Térjete meg mindannyian gonosz útjaitokról és gonosz tetteitekből, hogy megmaradhassatok ezen a földön, amelyet az Úr nektek és atyáitoknak adott öröktől fogva és mindörökre (Jer 25,5)!*

A jót keressétek, ne a rosszat, hogy éljete! Gyűlöljétek a rosszat, szeressétek a jót, juttassátok diadalra az igazságot a kapuban! Talán megkegyelmez az Úr, a Seregek Istene József maradékának (Ám5,14-15).

Csak az igazi megtérés hozhatja meg az üdvösséget, a kultusz, a bűnök külsőséges megvallása önmagában véve semmi. Erről szól Izajás próféta. De kifejezi azt is, hogy ha igazi bűnbánatot tartanunk, akkor Isten teljesen megtisztít minket. *Ha kiterjesztitek imára kezeitek, elfordítom szememet. Akármennyit imádkoztok is, nem hallgatók oda, mert a kezeitek csupa vér. Mosdjátok meg, s tisztuljatok meg. El gonosz tetteitekkel színem elől, ne tegyetek többé rosszat! Tanuljatok meg jót tenni: keressétek az igazságot, segítsétek az elnyomottakat, szolgáltassatok igazságot az árvának, s védelmezzétek az özvegyet. Aztán gyertek, s szálljatok velem perbe!” – mondja az Úr. Ha olyanok volnának is bűneitek, mint a skarlát, fehérek lesznek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, olyanok lesznek, mint a gyapjú. Ha készséggel engedelmeskedtek, majd a föld legjavából esztek. De ha tovább is lázongtok ellenem, kard pusztít el benneteket. Igen, az Úr szája mondja ezt (Iz 1,15-20).*

Ezekiel prófétánál feltűnik a gondolat, hogy az igazi megtérés egy új szívet és új lelket kíván az embertől. *Vessetek el magatoktól minden bűnt, amit ellenem elkövettetek, szerezzetek magatoknak új szívet és új lelket! Miért is halnátok meg, Izrael háza? Nem lelem én örömet a halálban – mondja az Úr, az Isten. Térjete hát meg és éljete (Ez 18,31-32)!* Erre az új szívre és új lélekre az embernek törekednie kell, ezért fohászodni kell, azonban igazán Isten tudja ezt nekünk ajándékozni. *Új szívet adok nektek és új lelket oltok belétek, kiveszem testetekből a kőszívet és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet oltom belétek és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljete és szemetek előtt tartsátok törvényeimet és hozzájuk igazodjatok (Ez 36,26-27).* Ezt az új szívet és lelket a Megváltó fogja majd megadni. Ez az Isten parancsai szerint való életet jelent, az Ő törvényeihez való igazodást.

Ahogy a száműzetés az ószövetségi választott népnek gondviselészerű alkalmat nyújtott a bűnök tudatosítására, és az őszinte vallomásra, ugyanúgy a személyes betegségek, a minket és csaláunkat, nemzetünket érő próbatételek számunkra is a mélyebb bűnbánatot hozhatják. Ennek szép kifejeződései a bűnbánati zsoltárok, amelyek az Egyház mai imájának is a részét alkotják. Érdemes ezeket a zsoltárokat újra meg újra kézbe venni és elimádkozni, hogy igazi bűnbánat támadjon bennük, és annak nyomán valódi, egyre mélyebb megtérés, Istenre való ráhagyatkozás (Az 51. un. Miserere zsoltár, a 78. és a106. zsoltár).

Az Újszövetség elején az előhírnök, Keresztelő János, a megtérésre való felszólítással kezdi. Lukács evangélista így foglalja össze küldetését: *Izrael fiai közül sokakat megtérít Urához, Istenéhez.* Keresztelő Szent János szerint

mindenkinek el kell ismernie, hogy bűnös és a bűnbánat méltó gyümölcseit kell teremnie (Mt 3,8) és állapotának

4

megfelelő új magatartást kell elsajátítania.

Jézus is megtérésre és bűnbánatra szólít. Nemcsak meghirdeti Isten országát, mint a Keresztelő, hanem el is kezdi annak a megvalósítását. Az az ember, aki bűnös voltát tudatosítja, az bizalommal fordulhat Jézushoz, mert neki hatalma van a bűnök megbocsátására. De a megtérésre való meghívás beleütközik az emberi önelégültség mindenfajta megnyilvánulásába, mint például a gazdagsághoz való ragaszkodás a gazdag ifjú esetében (Mk 10,21-25), vagy a farizeusok gögös magabiztossága (Lk 18,9).

A megtérés, a bűnbánat nem egyszerű opció. Ha akarom igen, ha akarom nem. Akik nem változtatják meg magatartásukat, nem tartanak bűnbánatot, azok elpusztulnak, az történik velük, mint az evangéliumban leírt emberekkel, és a terméketlen fügefával. *Épp jött néhány ember, s azokról a galileaiakról hozott hírt, akiknek vérét Pilátus áldozatuk vérével vegyítette. Erre ezt mondta: „Azt hiszitek, hogy ezek a galileaiak bűnösebbek voltak, mint a többi galileai, azért, hogy így jártak? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is mind. Vagy az a tizenhét ember, akire rádólt Silóámban a torony, és agyonvázta őket, azt hiszitek, hogy bűnösebbek voltak, mint Jeruzsálem lakói közül bárki? Mondom nektek: nem! De ha nem tartotok bűnbánatot, éppúgy elvesztek ti is mindnyájan (Lk13,1-5).*

Az Ószövetség teli volt mindenféle bűnbánati liturgiákkal. Jézus nem említ ilyeneket. Nála csak egy számít, a szív megtérése, amelyet nagyon jól kifejez a vámos imája: *Istenem, irgalmazz nekem, bűnösnek (Lk 18,13).* De nem elég ezt csak ismételtetni. Életünket az ő szeretetének új törvénye szerint kell berendeznünk. Megváltónk az igazi megtérésről példabeszédekben szól hozzánk. Ezek közül a legismertebb, legszívhezszólóbb a már idézett tékozló fiú példabeszéde.

Jézus apostolait is azzal küldte szét hogy ők is a megtérésről prédikáljanak (Mk 6,12). Mennybemenetele előtt megismétli, hogy *nevében bűnbánatot és megtérést kell hirdetni minden népnek (Mt 24,47).*

A megtérés megpecsételése a keresztség. De a megkeresztelték ki vannak téve annak, hogy visszaesnek a bűnbe ezért szükség van továbbra is bűnbánatra. A bűnbánat szentsége, a gyónás a keresztség meghosszabbítása. Csak a bűnbánat készíti elő az embert arra, hogy szembenézzen Isten ítéletével. E felé az ítélet felé halad a történelem. *Az Isten eddig szemet hunyt a tudatlanság kora felett, de most tudomására hozza az embereknek, hogy mindenütt meg kell témie mindenkinek. Mert kiválasztott egy napot, s ezen igazságos ítéletet ül a világ fölött egy arra rendelt férfi által, aki mellett mindenki előtt tanúbizonyságot tett azzal, hogy feltámasztotta a halálból (Csel 17,30-31).*

Bár a keresztség eltöröl minden bűnt és büntetést, de nem szabadít meg a rendetlen kívánságoktól, ezek ellen harcolnunk kell egész életünkön át (KEK 978).

4 Ekkor megkérdezte a tömeg: „Mit tegyünk hát?” „Akinek két ruhája van – válaszolta –, az egyiket adja oda annak, akinek egy sincs. S akinek van mit ennie, ugyanígy tegyen.” Jöttek a vámosok is, hogy megkeresztelje őket, s így szóltak hozzá: „Mester, mit tegyünk?” Ezt felelte nekik: „Ne szedjete be többet, mint amennyi meg van szabva.” Megkérdezték a katonák is: „Hát mi mit tegyünk?” Nekik így felelt: „Ne zsaroljatok, ne bántsatok senkit, hanem elégedjete meg zsoldotokkal” (Lk 3,10-14).